

228377 - طالب علم است و در پاسخ به پرسش‌های مردم فتاویٰ علما را نقل می‌کند و نسبت به درستی کارش تردید دارد

سوال

من در آغاز راه طلب علم هستم و برخی از اقوام در سوریه از من سوالاتی می‌پرسند و می‌خواهند برایشان پاسخ را بیابم. من هم تلاش می‌کنم پاسخ پرسش‌هایشان را پیدا کنم، مثلاً درباره‌ی نماز و تر فتاویٰ شما را به آنان می‌رسانم و درباره‌ی حکم حجاب و دلیل آن فتاویٰ علما امثال شیخ ابن باز و شیخ ابن عثیمین را نقل می‌کنم و درباره‌ی امور ساده سوال می‌کنند و جستجو می‌کنم و از علما سوال می‌کنم تا پاسخ را به آنان برسانم و روش نماز پیامبر - صلی الله علیه وسلم - را به آنان می‌گویم که از باب نشر علم است. در مورد بیشتر سوالاتشان فتاویٰ سایت شما و سایت **اسلام وب** را نقل می‌کنم... آیا این کار یعنی پاسخ دادن به هر سوالی کار خوبی است؟ چون بعضی وقت‌ها این وسواس سراغم می‌آید که من به مرتبه‌ی علما نرسیده‌ام و از همین الان دارم اقوال را نقل می‌کنم و به دنبال پاسخ می‌گردم... البته باید بگویم در پاسخ به هر سوالی که نمی‌دانم سریع و بدون تردید می‌گویم نمی‌دانم، اما گاه بسیار سوال می‌کنند. نظر شما چیست؟ با وجود اینکه من در اینترنت به دنبال جواب قطعی می‌گردم و تا وقتی از درستی آن مطمئن نشده‌ام نقلش نمی‌کنم.

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اولاً:

خداوند برای اهمیتی که به آموزش دین و تعلیم آن به مردم می‌دهید به شما جزای خیر دهد و بشارتتان می‌دهیم که اگر نیتتان خالصانه برای الله باشد پاداشی بس بزرگ خواهید داشت زیرا پیامبر - صلی الله علیه وسلم - فرموده‌اند: **الله و ملائکته‌ی او و اهل آسمان‌ها و زمین، و حتی مورچه در لانه‌اش و حتی نهنگ بر کسی که به مردم خیر می‌آموزد درود می‌فرستند** به روایت ترمذی (۲۶۰۹) و آلبانی در صحیح الجامع (۱۸۳۸) آن را صحیح دانسته است.

ثانیاً:

اشکالی ندارد چیزی را که می‌دانی به دیگران نقل کنی، به شرط:

- مطمئن شدن از مسائل و نقل آن از منابع علمی مورد اعتماد.

- مطمئن باشی چیزی را که نقل می‌کنی فهمیده‌ای تا در نقل آن دچار اشتباه نشوی.

برای ناقل علم شرط نیست که عالم و مجتهد باشد، اما شرط است که آنچه را نقل می‌کند به درستی بفهمد، چنانکه عمر بن الخطاب - رضی الله عنه - می‌فرماید: **ای مردم، من برای شما سخنی می‌گویم... هر که آن را فهمید و درک کرد آن را تا جایی که مرکبش می‌رود برای مردم نقل کند، و هر که می‌ترسد آن را به درستی نفهمیده باشد من حلال نمی‌دانم که کسی بر من دروغ ببندد به روایت بخاری (۶۸۳۰).**

ابن بطال - رحمه الله - می‌گوید:

یعنی بر حسب آنچه دریافته و فهمیده.

اینجا که می‌گوید: **هر که آن را فهمید و درک کرد برای مردم نقل کند** در این سخن تشویق اهل حفظ و فهم است که علم را تبلیغ کرده و نشر کنند.

و آنجا که می‌گوید: **و هر که می‌ترسد آن را به درستی نفهمیده باشد من حلال نمی‌دانم که کسی بر من دروغ ببندد نهی است** خطاب به اهل تقصیر و جهل از سخن گفتن درباره‌ی آنچه ندانسته‌اند و حفظ نکرده‌اند.

شرح صحیح البخاری (۸ / ۴۵۹).

و از شیخ ابن عثیمین - رحمه الله - پرسیده شد: حکم فتوا دادن بر اساس فتوای یکی از علمای بزرگ در صورتی که فتوا را به درستی بدانی چیست؟

ایشان گفتند: «فتوا بر اساس قول یکی از علما که به او اعتماد داری اشکالی ندارد، ولی باید صیغهی فتوی به این شکل باشد: فلان شخص چنین و چنان می‌گوید. البته اگر از قول او کاملاً مطمئن باشی و بدانی که آن عالم منظورش همین موردی باشد که درباره‌اش از تو پرسیده‌اند.

اما اینکه به صیغهی جزم پاسخ دهی صحیح نیست، زیرا با این کار فتوا را به خودت منسوب کرده‌ای، اما اگر از دیگری نقل کنی از تبعات این فتوا سالم می‌مانی و از اینکه به تو چیزی را نقل کنند که اهل آن نیستی نیز در امان خواهی ماند.

انسان مقلد باید سخن را به کسی که از وی تقلید می‌کند نسبت دهد نه به خودش، به خلاف کسی که از کتاب و سنت بر یک حکم استدلال می‌کند و اهل استدلال است، که برای او اشکالی ندارد فتوا دهد و آن را به خود نسبت دهد».

مجموع فتاوی و رسائل العثیمین (۲۶ / ۴۰۹).

اما اگر بتوانی سوالی که به تو رسیده و پاسخی که از فتاوی اهل علم یافته‌ای را به عالمی که در دسترس هست یا طالب علمی که در مراحل بالای علمی قرار دارد عرضه کنی تا از صحت فهم خود و مطابقت صورت سوال با پاسخ مطمئن شوی

بہتر و بہ احتیاط نزدیکتر است.

و اگر برایت امکان ندارد، فائدہ‌ای را کہ از آن مطمئن ہستی برای این ترس از دست نده.

ہمینطور پاسخ سوال شمارہی (103895) را ببینید.

واللہ اعلم